

Verslag zomerexcursie naar De Bruuk, 6-8-2016

Erik van der Spek, Stijn Schreven, Jan Smit, Martijn Kos, Hans Nieuwenhuijsen, Bêr Jeucken, Joop Prijs en Albert de Wilde

Inleiding

Op voorstel van Stijn Schreven bezochten we met toestemming van Staatsbosbeheer het natuurreservaat De Bruuk bij Groesbeek. Vanwege de kwetsbare blauwgraslanden was er deze keer een maximum aantal van tien deelnemers ingesteld. Een flinke stortbui in de ochtend liet ons bijna van de excursie afzien, maar na ruim een uur werd het, zoals voorspeld, droog en zonnig. De regen zorgde wel voor een aanvankelijk natte en koele vegetatie, waardoor bijen en wespen minder actief waren. Acht leden namen deel aan de excursie. Hiervan was Joop Prijs niet lijfelijk aanwezig, hij had twee malaisevallen opgesteld. Zijn vangsten van vliegsoorten uit de families Muscidae en Fanniidae zijn hier ook opgenomen.

vuilstort, de leembult in het perceel vanaf de ingang Bruuksestraat, en de voormalige vuilstort. Waarnemingen die op andere locaties zijn gedaan, staan in de soortentabel vermeld onder "Bruuk". De malaisevallen van Joop Prijs stonden opgesteld in 2 verschillende blauwgraslanden (Fig. 1).

Figuur 2. Enkele deelnemers aan de excursie: Martijn Kos, Jan Smit, Hans Nieuwenhuijsen, Erik van der Spek, Bêr Jeucken, Stijn Schreven. Foto: Albert de Wilde

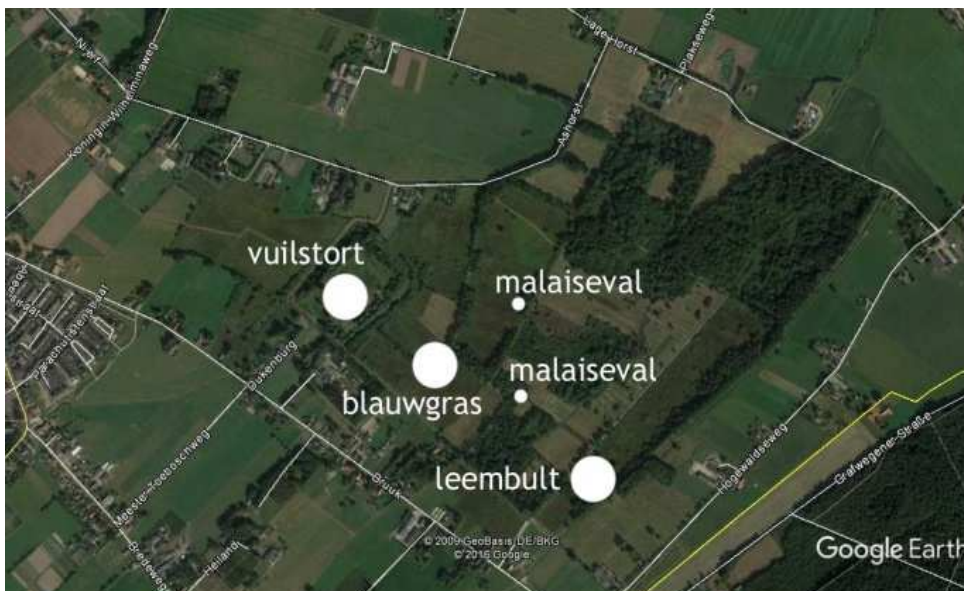
Resultaten

Bijen

Er zijn 22 van de 358 uit Nederland bekende soorten bijen aangetroffen. Onder gunstigere weersomstandigheden was het aantal zeker groter geweest, maar het is een goede score voor een momentbezoek op een kleine oppervlakte met vooral vochtige habitats.

Hieronder worden enkele soorten besproken, de status is ontleend aan Peeters et al. (2012) De zeer zeldzame en bedreigde *Sphcodes rubicundus* de vroege bloedbij is een soort van graslanden, bermen en groeven. Het is de koekoeksbij van de niet uit de nabije omgeving bekende *Andrena labialis* donkere klaverzandbij en mogelijk van *Andrena nigroaenea* zwartbronzen zandbij. *Sphcodes scabricollis* wafelbloedbij heeft de status kwetsbaar en geldt als zeldzaam en was niet bekend uit het gebied. *Lasioglossum*

zonulum glanzende bandgroefbij de gastvrouw die ook is aangetroffen was dat wel. *Nomada flavopicta* zwartsprietwespbij is ook kwetsbaar en zeldzaam, deze

Figuur 1. Grote stippen de onderzochte locaties in het gebied, kleine stippen, locaties van de malaisevallen.

Bezochte locaties

Tijdens de excursie zijn drie locaties onderzocht (Fig. 1): het blauwgrasland grenzend aan de voormalige

koekoeksbij legt eieren in de nesten van *Melitta leporina* klaverdikpoot en mogelijk bij *Melitta trincincta* ogentroostdikpoot en *Melitta haemorrhoidalis* klokjesdikpoot alle drie uit de regio bekend en de ook aangetroffen *Melitta nigricans* kattenstaartdikpoot. Er is een enkele vermelding dat ook als gastheerbij de waargenomen *Dasygaster hirtipes* pluimvoetbij kan optreden. *Epeoloides coecutiens* bonte viltbij is ook al eerder in De Bruuk aangetroffen en is de koekoeksbij van de algemeen aanwezige *Macropis europaea* gewone slobkousbij. Dit maakt de lijst van aangetroffen koekoeksbijen met hun waarden compleet. Opvallend is dat er geen enkele koekoekshommel is aangetroffen tijdens het bezoek.

Een uitgebreid overzicht van Stijn Schreven over de bijen die in De Bruuk voorkomen komt in een volgend nummer van HymenoVaria.

Figuur 3. Een kletsnat mannetje van de slobkousbij *Macropis europaea*. Foto: Albert de Wilde.

Wespen

Bij de wespen zijn geen opvallende verschijningen. Al is het altijd goed dat soorten als *Vespula germanica* Duitse wesp (ook in het naamgevend land hard achteruitgegaan) en *Dolichovespula sylvestris* boswesp worden waargenomen. De boswesp is volgens waarneming.nl in 2016 maar uit negen andere uurhokken gemeld. Van *Vespa crabro* hoornaar is een nest in een boomholte waargenomen. De waarneming van de vrij zeldzame harige metselwesp *Allodynerus rossii* past goed in de recente verspreiding van deze soort. Het is een nestelaar in kevergangen in dood hout en holle stengels.

Vliegen

De malaiseval leverde ondanks de ongunstige weersomstandigheden negen soorten vliegen op. De meeste soorten zijn algemeen. *Lispe pygmaea* is verspreid aanwezig in Nederland, *Spanochaeta dorsalis* is zeldzaam, en is door Joop Prijs alleen in de

Weerribben, omgeving Naardermeer, Schoonrewoerd en de Wijstgronden van Bedaf gevonden.

Beheer

Mooi was om te zien dat dode laanbomen worden gespaard als staand dood hout door ze te toppen. Er groeien zoveel wilgen dat bij het eventueel afzetten van het struweel snel voldoende stuifmeel en nectar beschikbaar blijft voor de vroege voorjaarsbijen. Doordat Stijn het gebied goed kent weten we dat er stroken hooiland ongemaaid worden gelaten, dit juist vanwege bijzondere insecten (de zompsprinkhaan en de zilveren maan). Ook goed voor laat vliegende bijen zoals hommelmokinginnen die voor hun overwintering moeten zorgen. De struweelranden zagen er goed gevarieerd uit, goed voor veel luwe plekken onder matige weersomstandigheden. Een groot deel van het terrein heeft een te vochtige bodem voor grondnestelaars. Een deel van de paden is hier wel geschikt voor en uiteraard de 'leembult'. Deze bult deels kaal of nauwelijks begroeid houden, met mogelijk enkele steilkanten kan hier veel goed doen. De voormalige vuilstort, die jaarlijks begraasd wordt door een schaapskudde, draagt hier ook aan bij.

Literatuur

Peeters, T.M.J., H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, F. Van der Meer, I.P. Raemakers, W.R.B. Heitmans, C. van Achterberg, M. Kwak, A.J. Loonstra, J. de Rond, M. Roos M & M. Reemer, 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). Natuur van Nederland 11. - Naturalis Biodiversity Center & EIS-Nederland, Leiden, 544 p.

Summary

Seven members of the section Hymenoptera braved the weather and took part at the summer excursion of the section to De Bruuk, a vulnerable nature reserve. An eight member had installed malaise traps in advance. The most important findings and the management are discussed. There is a species list provided of the bees, wasps and flies that were observed.

Tabel 1. Overzicht van de waargenomen soorten in het gebied.

Familie Soort	Nederlandse naam	RL	Z	T	blauwgras	leembult	stort	Bruuk
Apidae s.l. - bijen								
Bombus hortorum	tuinhommel	TNB	a	0/+	x			
Bombus lapidarius	steenhommel	TNB	a	t	x		x	
Bombus lucorum	veldhommel	TNB	a	0/+	x		x	
Bombus pascuorum	akkerhommel	TNB	a	t	x		x	
Bombus terrestris	aardhommel	TNB	a	t	x			
Dasypoda hirtipes	pluimvoetbij	TNB	a	0/+			x	
Epeoloides coecutiens	bonte viltbij	TNB	zz	0/+	x			
Halictus tumulorum	parkbrongroefbij	TNB	a	0/+	x		x	
Heriades truncorum	tronkenbij	TNB	z	0/+	x			
Hylaeus communis	gewone maskerbij	TNB	a	0/+		x		
Lasioglossum calceatum	gewone geurgroefbij	TNB	a	0/+		x	x	
Lasioglossum laticeps	breedkaakgroefbij	TNB	zz	0/+		x		
Lasioglossum leucozonium	matte bandgroefbij	TNB	a	0/+			x	
Lasioglossum pauxillum	kleigroefbij	TNB	zz	0/+		x	x	
Lasioglossum punctatissimum	fijngestippelde groefbij	TNB	z	0/+				x
Lasioglossum zonulum	glanzende bandgroefbij	TNB	z	0/+	x	x	x	
Macropis europaea	gewone slobkousbij	TNB	a	0/+	x	x		
Melitta nigricans	kattenstaartdikpootbij	TNB	zz	0/+	x	x		
Nomada flavopicta	zwartsprietgroefbij	KW	zz	t	x		x	
Panurgus calcaratus	kleine roetbij	TNB	z	0/+			x	
Sphecodes rubicundus	vroege bloedbij	BE	zzz	tt	x			
Sphecodes scabricollis	wafelbloedbij	KW	zz	t		x	x	

RL = Rode Lijst status

Z = zeldzaamheidsklasse

T = trend

BE = bedreigd

KW = kwetsbaar

TNB = thans niet bedreigd

a = algemeen

z = vrij zeldzaam

zz = zeldzaam

zzz = zeer zeldzaam

0/+ = stabiel/toegenomen

t = afgenomen

tt = sterk afgenomen

Familie Soort	Nederlandse naam	blauwgras	leembult	stort	Bruuk
Formicidae - mieren					
Formica fusca	grauwzwarte renmier			x	
Lasius brunneus	boommier				x
Lasius niger	wegmier				x
Myrmica rubra	gewone steekmier				x
Myrmica ruginodis	bossteekmier				x
Temnothorax nylanderi	bosslankmier				x

Crabronidae - graafwespen					
Cerceris rybyensis	groefbijendoder			x	
Lestiphorus bicinctus					x
Pompilidae - spinnendoders					
Priocnemis fennica	noordse zaagpootspinnendoder		x		
Vespidae - plooivleugelwespen					
Allodynerus rossii			x		
Dolichovespula sylvestris	boswesp				x
Polistes dominula	Franse veldwesp	x		x	
Vespa crabro	hoornaar				x
Vespula germanica	Duitse wesp				x
Diptera - vliegen					
Coenosia tigrina		x			
Fannia armata		x			
Fannia serena		x			
Fannia similis		x			
Hebecnema umbratica		x			
Lispe pygmaea		x			
Muscina levida		x			
Phaonia angelicae		x			
Spanochaeta dorsalis		x			